

Baarle-Nassau
Baarle-Hertog

De nieuwe koers: eigen kracht eerst!

Integraal welzijnsbeleid gemeente Baarle-Nassau 2014-2018

Gemeente Baarle-Nassau,
Afdeling Maatschappelijke Zaken

Januari 2013

Inhoudsopgave

	Blz.
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. De gemeentelijke visie op integraal welzijnsbeleid	4
3. Preventie en vroegsignalering	6
4. Stimuleren van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid	10
5. Versterken van de kracht van de samenleving (sociaal netwerk)	15
6. Ondersteuning op maat	21
7. Conclusies en consequenties	26

Bijlage(n):

1. Herijken Welzijnsbeleid Baarle-Nassau, uitgangspuntennotitie
2. Overzicht vervolgacties
3. Financieel overzicht
4. Lijst met afkortingen

1. Inleiding

Op 11 april 2012 heeft de gemeenteraad besloten te komen tot een herijking van het welzijns- en subsidiebeleid. Aan dit besluit lagen verschillende redenen ten grondslag.

Eenzijds is er behoefte aan meer focus op wat er in Baarle-Nassau echt toe doet. De gemeente Baarle-Nassau wordt geconfronteerd met steeds meer taken en verantwoordelijkheden. Deze moeten met beperkte middelen gerealiseerd worden. Dat vraagt om een visie op wat wij als gemeente de komende vier jaar op het brede welzijnsterrein willen realiseren. En een visie op hoe wij onze eigen rol in dit speelveld zien.

Daarnaast is er behoefte aan het aanbrengen van verbanden tussen de verschillende taakvelden die te maken hebben met “welzijnsbeleid”: taken uit de Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo), taken met betrekking tot gezondheidszorg, onderwijs, kunst en cultuur, etc. Uiteraard is er sprake van overlap en samenhang tussen de verschillende taakvelden. Er is behoefte aan een integrale benadering van deze samenhangende beleidsdomeinen.

Dit nieuwe, integrale welzijnsbeleidsplan geeft antwoord op de vraag “wat zijn de maatschappelijke behoeften in Baarle-Nassau en welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om hierin te voorzien?”

De maatschappelijke behoeften zijn in beeld gebracht tijdens themabijeenkomsten met inwoners, organisaties en verenigingen. De uitkomsten van de themabijeenkomsten zijn vervolgens vertaald naar stellingen, aan de hand waarvan de gemeenteraad heeft gediscussieerd over de gewenste rol van de gemeente ten aanzien van de benoemde maatschappelijke behoeften.

Voor de komende 4 jaar is in dit beleidsplan vastgelegd welke beleidsdoelstellingen worden nagestreefd, welke taken worden opgepakt en op welk niveau / welke wijze. Daarbij is het uitgangspunt dat de ambities in dit beleidsplan passen binnen de beschikbare subsidiemiddelen van de gemeente Baarle-Nassau ten behoeve van het brede welzijnsbeleid.

Dit beleidsplan is nadrukkelijk bedoeld als een kader: de kapstok waaraan we aanvullend beleid, uitvoering en verzoeken van derden op de genoemde gebieden de komende jaren gaan toetsen. Het reikt de handvatten aan voor de verdere uitvoering.

Op basis van voorliggend beleidsplan worden instellingen en organisaties uitgenodigd om aan te geven op welke wijze zij een bijdrage kunnen leveren aan de realisering van de geformuleerde beleidsdoelen. Hiermee willen we komen tot een efficiënte inzet van middelen waarbij er een duidelijke samenhang is tussen beleidsdoelen, opdracht, prestaties, resultaten en kosten.

Een nadere uitwerking van de wijze waarop de beschikbare subsidiemiddelen voor de uitvoering van dit beleidsplan worden ingezet vindt plaats in het subsidiebeleid.

Daarnaast zullen er op onderdelen uitvoeringsplannen worden opgesteld, omdat de gemeente daarin een regierol ambieert of op grond van wetgeving een regierol moet vervullen.

Dit nieuwe beleidsplan vervangt de reeds bestaande beleidsplannen op het gebied van welzijn, waaronder het Wmo beleidsplan, de nota volksgezondheidsbeleid, de kadernota subsidiebeleid en de nota jeugd en onderwijs.

Leeswijzer

Om de integraliteit in het beleid te bevorderen gaan we in dit beleidsplan niet meer uit van de verschillende onderliggende beleidsdomeinen, maar stellen we de prioritaire maatschappelijke behoeften centraal:

- preventie en vroegsignalering (hoofdstuk 3)
- stimuleren van de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid (hoofdstuk 4)
- versterken van de kracht van de samenleving (hoofdstuk 5)
- ondersteuning op maat (hoofdstuk 6)

In hoofdstuk 2 wordt toegelicht waarop deze prioritaire maatschappelijke behoeften zijn gebaseerd en welke centrale visie ten grondslag ligt aan dit beleidsplan.

Per hoofdstuk wordt vervolgens aangegeven op welke wijze de beleidsdomeinen worden ingezet om de doelstellingen te realiseren. De doelstellingen zijn gebaseerd op de maatschappelijke behoeften, die door inwoners en professionals naar voren zijn gebracht tijdens de themabijeenkomsten en op de wettelijke taken van de gemeente.

Het beleidsplan wordt afgesloten met een aantal conclusies, inzicht in de consequenties van het nieuwe beleid en inzicht in het vervolgtraject dat met het vaststellen van dit beleidsplan in gang wordt gezet; de uitvoering en het aanpassen van het subsidiebeleid.

2. De gemeentelijke visie op integraal welzijnsbeleid

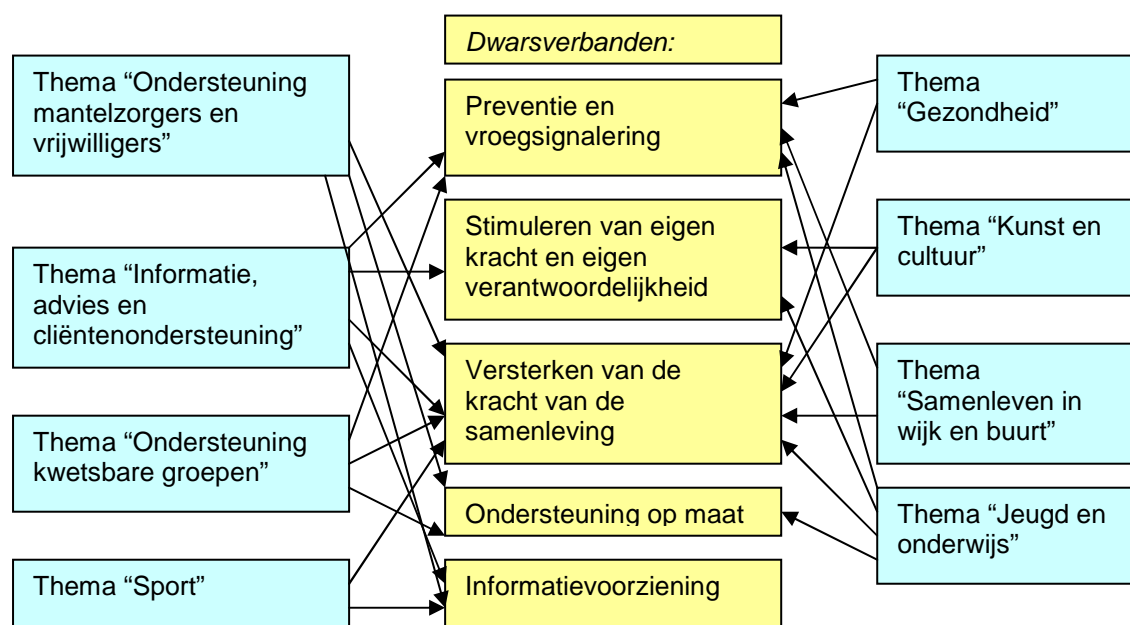
De maatschappelijke behoeften in beeld

Tijdens themabijeenkomsten met inwoners, organisaties en verenigingen zijn de maatschappelijke behoeften in de gemeente Baarle-Nassau verkend. Iedere themabijeenkomst werd afgesloten met een "top 3": de 3 prioritaire vragen en behoeften in onze gemeente met betrekking tot het besproken thema. De uitkomsten van de themabijeenkomsten zijn terug te vinden in de bijgevoegde uitgangspuntennotitie¹.

Een nadere analyse van de benoemde vragen en behoeften toont aan dat er veel dwarsverbanden zijn. Behoeften die genoemd werden op één themabijeenkomst, kwamen ook tijdens andere bijeenkomsten terug. Deze behoeften hebben niet zo zeer betrekking op een bepaald beleidsthema, maar op de manier van kijken naar en vormgeven van welzijnsbeleid.

Figuur 1: dwarsverbanden in beeld

De benoemde maatschappelijke behoeften stellen ons voor de uitdaging om het welzijnsbeleid op een andere manier vorm te geven en om inwoners daar op een andere manier bij te betrekken. Dit gedachtegoed sluit aan bij de landelijke ontwikkeling die de kanteling van de Wmo wordt genoemd.

De kanteling in de Wmo

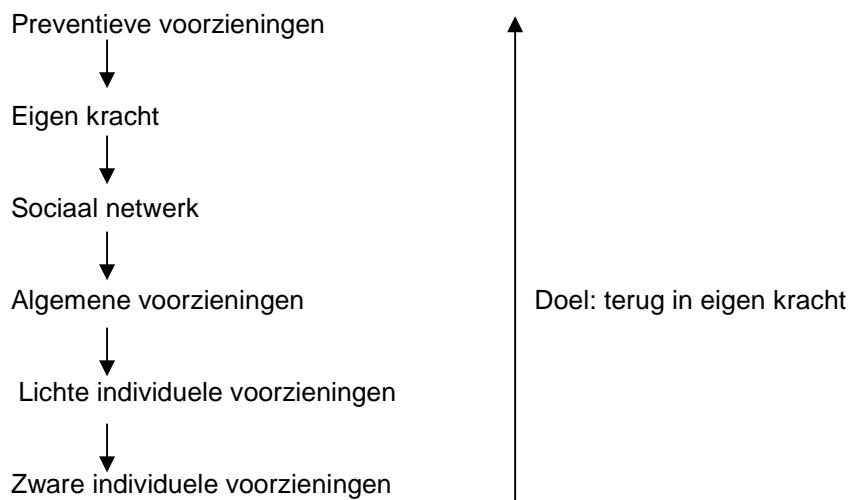
Op dit moment is er een (te) centrale plaats ingeruimd voor de door de overheid gefinancierde voorzieningen en ondersteuning, waar inwoners recht op hebben. De gemeente bepaalt welke voorzieningen beschikbaar worden gesteld en op welke manier inwoners gebruik kunnen maken van dit aanbod.

De kanteling van de Wmo pleit ervoor de primaire verantwoordelijkheid voor hun participatie niet te leggen bij de overheid, maar bij mensen zelf en in het verlengde daarvan bij hun sociale omgeving.

¹ Bijlage 1: "Herijken Welzijnsbeleid Baarle-Nassau, uitgangspuntennotitie"

Pas als de burger en zijn maatschappelijke omgeving het samen niet redden, komt de overheid in beeld. Het door de overheid gefinancierde aanbod is gericht op het weer terug in de eigen kracht zetten van burgers (en het versterken van hun netwerk).

Figuur 2: de verantwoordelijkheidsladder in de kanteling

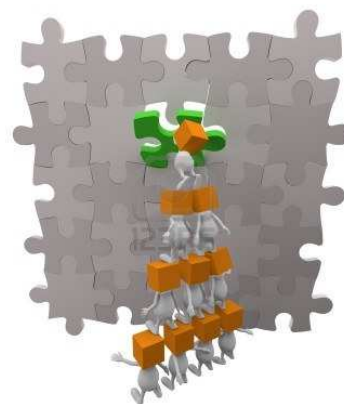

Onze visie op integraal welzijnsbeleid

Zoals gezegd staat de gemeente Baarle-Nassau voor de taak het welzijnsbeleid opnieuw vorm te geven. Daarbij wordt rekening gehouden met de behoeften van inwoners en professionals in onze gemeente en met de wettelijke kaders, waaraan wij moeten voldoen.

De visie van de gemeente Baarle-Nassau op integraal welzijnsbeleid is gestoeld op 3 hoofddoelen:

- 1. We willen zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners een ondersteuningsvraag krijgen. Dit doen we door te investeren in preventie, de eigen kracht van burgers en hun netwerk en in algemene voorzieningen.**
- 2. We willen inwoners met een ondersteuningsvraag in staat stellen op eigen kracht, met behulp van hun sociale netwerk of door gebruik te maken van een algemene voorziening een oplossing weten te vinden.**
- 3. Wanneer inwoners er zelf niet uitkomen, zorgt de gemeente voor ondersteuning op maat. Indien mogelijk is deze ondersteuning tijdelijk en erop gericht dat inwoners zo snel mogelijk weer op eigen kracht vooruit kunnen.**

De beweging naar meer oplossingen in de sfeer van eigen kracht, sociale netwerken en algemene voorzieningen vraagt om een cultuuromslag, zowel bij de gemeente, als bij professionals en inwoners. De gemeente kan hieraan bijdragen door gericht te werken aan het bevorderen van de eigen kracht van burgers, bijvoorbeeld door het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en het aanbieden van algemene voorzieningen inclusief de daarvoor benodigde structuur.

De hoofddoelen zijn in deze notitie per hoofdstuk nader uitgewerkt in algemene doelstellingen en vormen het kader waarbinnen het gemeentelijke beleid wordt toegepast en uitgevoerd. De wijze waarop wordt gewerkt aan de realisatie van deze doelstellingen en de rol die de gemeente daarin vervuld kan verschillen per doelstelling.

Het is de ambitie van de gemeente Baarle-Nassau om de in deze notitie opgenomen doelen in de genoemde beleidsperiode (2014-2018) te realiseren. Of dit haalbaar is, is mede afhankelijk van de beschikbare middelen die voor de uitvoering van deze nota beschikbaar worden gesteld.

3. Preventie en vroegsignalering

Hoofddoelstelling: we willen stimuleren dat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen participeren. Hiertoe nemen we mogelijke barrières voor participatie weg. We zetten in op het zoveel mogelijk voorkomen van gezondheids-, opvoedings- en ontwikkelingsproblemen.

3.1 Samenleven in wijk en buurt

Met de invoering van de Wmo op 1 januari 2007 heeft de gemeente als taak gekregen om de sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten te bevorderen. Om ervoor te zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen, is het van belang dat voorzieningen en activiteiten toegankelijk zijn. Hieronder verstaan we de fysieke toegankelijkheid van accommodaties en van de openbare ruimte, de financiële toegankelijkheid (betaalbaarheid) en de sociale toegankelijkheid. Bij sociale toegankelijkheid kan gedacht worden aan het openbaar karakter van activiteiten (laagdrempelig) en het vermogen van verenigingen en organisaties om te kunnen gaan met kwetsbare doelgroepen.

De gemeente heeft een duidelijke verantwoordelijkheid waar het gaat om de fysieke toegankelijkheid van gemeentelijke (welzijns)accommodaties en de openbare ruimte. Deze dienen te voldoen aan de daaromtrent in wetgeving vastgelegde eisen.

In dit welzijnsbeleidsplan ligt de nadruk op de financiële en sociale toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten. Wij willen stimuleren dat activiteiten en voorzieningen zoveel mogelijk laagdrempelig en breed toegankelijk zijn. Zo bevorderen we de participatie en ontmoeting van (verschillende groepen) inwoners. De meeste lokale activiteiten vinden in de gemeente Baarle-Nassau plaats in verenigingsverband en daardoor zijn deze niet altijd vrij toegankelijk.

De betaalbaarheid van bestaande voorzieningen en activiteiten is in de behoefte-inventarisatie niet als knelpunt benoemd. Wanneer financiën een drempel vormen voor participatie zien wij het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de gemeente, verenigingen en maatschappelijke organisaties om deze op te lossen.

Speerpunten:

- het bieden van ondersteuning aan verenigingen en maatschappelijke organisaties in het omgaan met kwetsbare doelgroepen.
- het betrekken van inwoners met een beperking bij lokale activiteiten.
- het bevorderen dat lokale activiteiten en voorzieningen zoveel mogelijk vrij toegankelijk en laagdrempelig zijn.

Uitvoering:

De gemeente geeft uitvoering aan de bovenstaande speerpunten door subsidies te verstrekken en door te zorgen voor de beschikbaarheid van toegankelijke welzijnsaccommodaties. De speerpunten worden daartoe ingebed in het op te stellen welzijnssubsidiebeleid.

Wij zien het als de taak van verenigingen en organisaties om activiteiten te organiseren.

3.2 Informatie, advies en cliëntenondersteuning

Op grond van de Wmo is de gemeente verantwoordelijk voor het geven van informatie en advies. Daarmee wordt bedoeld op activiteiten, die inwoners de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen, zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Uit de behoefte-inventarisatie is gebleken dat er behoefte is aan informatievoorziening, die goed van kwaliteit, onafhankelijk en laagdrempelig is en waarbij oog is voor privacygevoeligheid.

Bij het bieden van informatie en advies laten we ons leiden door de 'één loket gedachte': een burger dient zich in principe niet vaker dan één maal tot de gemeente te wenden om over een breed scala

van voorzieningen de nodige informatie en advies te verkrijgen. Daarbij beperken we ons niet tot de Wmo voorzieningen, maar geven ook informatie en advies over relevante aanpalende terreinen, zoals inkomensondersteuning, zorg en wonen. De bredere kijk naar de informatie- en/of adviesvraag van inwoners draagt bij aan tijdige signalering van risico's en ondersteuningsbehoeften.

Speerpunten:

- het bieden van kwalitatief goede, onafhankelijke informatie en advies, welke laagdrempelig is en waarbij oog is voor privacygevoeligheid.
- het tijdig signaleren van risico's en ondersteuningsbehoeften.

Uitvoering:

De gemeente verstrekt informatie en advies via het Wmo-loket. Daarnaast kopen wij bepaalde diensten en voorzieningen in en verstrekken wij subsidie aan organisaties, om de informatie- en adviesvoorziening voor onze inwoners zo goed mogelijk te organiseren.

3.3 Ondersteuning kwetsbare groepen

Met de invoering van de Wmo heeft de gemeente een centrale, sturende rol gekregen in het bieden van maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, de bestrijding van huiselijk geweld, het bevorderen van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het bevorderen van verslavingsbeleid. Vanwege de sterke onderlinge samenhang tussen deze prestatievelden heeft de gemeente Baarle-Nassau ervoor gekozen om deze terreinen onder te brengen in één thema 'maatschappelijke zorg'. De doelgroep waar maatschappelijke zorg zich op richt is zeker niet homogeen, maar heeft als gemeenschappelijk kenmerk de beperkte zelfredzaamheid waardoor maatschappelijke uitval dreigt of heeft plaats gevonden, met in voorkomende gevallen dakloosheid als gevolg.

De gemeente Baarle-Nassau heeft een aantal wettelijk verplichte taken uit te voeren in de ondersteuning van kwetsbare groepen, welke gericht zijn op preventie:

- het voorkomen van maatschappelijke uitval;
- het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen;
- preventie van verslavingsproblemen.

Om op een goede manier invulling te kunnen geven aan de wettelijke taken op het gebied van maatschappelijke zorg wordt samengewerkt met de andere gemeenten in de regio West-Brabant. Deze samenwerking is nodig, omdat de centrumgemeente Breda specifieke verantwoordelijkheden heeft op deze terreinen voor de gehele regio West-Brabant, waaronder Baarle-Nassau. Regionale samenwerking is daarnaast noodzakelijk omdat de ondersteuningsbehoeften van de doelgroep uiteenlopend en complex zijn en de middelen beperkt. De meeste voorzieningen zijn ook regionaal georganiseerd.

Uit landelijke cijfers blijkt dat ongeveer 0,7% van de bevolking kan worden aangemerkt als OGGZ-doelgroep. Hiervan uitgaande bestaat de doelgroep in Baarle-Nassau uit ongeveer 47 inwoners. Daarnaast is in de gemeente Baarle-Nassau een voorziening voor maatschappelijke opvang gevestigd (De Gaarshof). Hier wonen gemiddeld 90 personen die tot de OGGZ-doelgroep gerekend kunnen worden en die gebruik maken van voorzieningen en ondersteuning vanuit de gemeente Baarle-Nassau.

Speerpunten:

- het voorkomen van maatschappelijke uitval van kwetsbare personen.

Uitvoering:

De gemeente Breda heeft aanvullend beleid op dit terrein geformuleerd voor de regio West-Brabant, waaronder onze gemeente. Gezien de beperkte doelgroep in Baarle-Nassau, de regionale invulling van prioriteiten en beleidskeuzes en aangezien er met betrekking tot preventie geen concrete behoeften zijn benoemd tijdens de themabijeenkomsten hebben wij geen ambitie om op dit gebied (aanvullend) eigen beleid te voeren. Wij stellen de beschikbare rijksmiddelen voor maatschappelijke ondersteuning van kwetsbare groepen - voor zover deze niet rechtstreeks door de gemeente Breda als centrumgemeente worden ontvangen - beschikbaar aan de gemeente Breda voor de uitvoering van het regionale beleid in Baarle-Nassau.

3.4 Gezondheid

Met betrekking tot preventief gezondheidsbeleid heeft de gemeente een aantal wettelijke taken op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg):

- uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (met een uniform landelijk pakket).
- het bijdragen aan preventieprogramma's rond gezondheid.
- het bevorderen van medisch-milieukundige zorg.
- het bevorderen van technische hygiënezorg bij onder andere kindercentra en basisscholen.
- het verwerven van gegevens over de gezondheid van de bevolking.
- het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen.
- het vragen van advies aan de GGD over besluiten die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de publieke gezondheid.
- daarnaast regelt de wet ook de bescherming tegen infectieziekten zoals tuberculose en het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

In de Wpg worden drie deelterreinen onderscheiden:

1. collectieve preventie;
2. infectieziektebestrijding;
3. jeugdgezondheidszorg.

De taken met betrekking tot deelterrein 2 infectieziektebestrijding en deelterrein 3 de jeugdgezondheidszorg zijn tamelijk precies omschreven in de wet. Bij deelterrein 1 de collectieve preventie heeft de gemeente meer beleidsruimte.

Een nieuwe taak in de Wpg is de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de preventieve ouderenzorg. De gemeente is verantwoordelijk voor het monitoren, signaleren en voorkomen van gezondheidsproblemen bij ouderen boven de 65 jaar. Preventie gericht op ouderen heeft als doel om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig, onafhankelijk en gezond te houden.

Daarnaast is het alcoholgebruik in de gemeente Baarle-Nassau een aandachtspunt voor het gezondheidsbeleid. Dit blijkt zowel uit cijfers (GGD monitors) als uit de behoefte-inventarisatie. Ook zijn eenzaamheid onder ouderen en dementie concreet genoemd.

Uit de behoefte-inventarisatie blijkt tevens dat de gesloten cultuur in de gemeente Baarle-Nassau een knelpunt is bij de invulling van preventief (gezondheids)beleid. Een deel van de inwoners is terughoudendheid als het gaat om het vragen van informatie en advies en daardoor is het lastig om in te schatten aan welke preventieve inzet behoefte bestaat. Er is behoefte aan vroegtijdige signalering van (gezondheids)risico's.

Dit vraagt om een cultuurverandering in de gemeenschap. Wij willen hieraan bijdragen door inwoners actief te betrekken bij (de organisatie van) gezondheid(sactiviteiten) en zo een situatie te creëren waarin er open gesproken kan worden over behoeftes met betrekking tot preventief gezondheidsbeleid en risico's sneller gesignaleerd kunnen worden.

Speerpunten:

- het uitvoeren van de wettelijke taken met betrekking tot preventief gezondheidsbeleid;
- het actief betrekken van inwoners bij (het organiseren van) gezondheid(sactiviteiten);
- het bieden van voorlichting en preventieve activiteiten met betrekking tot problemen, die gezondheidsrisico's en/of overlastproblematiek met zich mee (kunnen) brengen.

Uitvoering:

Er wordt een uitvoeringsplan voor de komende 4 jaar opgesteld, waarin nader wordt uitgewerkt hoe we de bovenstaande speerpunten willen realiseren. Zo geven we invulling aan onze regierol met betrekking tot gezondheidsbeleid.

3.5 Jeugd en onderwijs

Als we spreken over preventief jeugd- en onderwijsbeleid dan hebben we het over het voorkomen van ontwikkelingsachterstanden bij kinderen en jongeren in de leeftijdscategorie van 0-23 jaar en over de ondersteuning van hun ouders en opvoeders.

Op grond van de Wmo heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor het bieden van 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden'. Daarbij dient de gemeente een aantal basisfuncties te verzorgen, waarvan met betrekking tot preventie:

- het bieden van informatie- en advies en
- het signaleren van problemen.

Deze functies worden in de gemeente Baarle-Nassau aangeboden via het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het CJG is de vrij toegankelijke voorziening in de gemeente, waar ouder(s) / opvoeder(s), kinderen / jongeren en professionals terecht kunnen voor alle vragen aangaande opgroeien en opvoeden.

Uit de behoefte-inventarisatie is gebleken dat het in de gemeente Baarle-Nassau nog niet vanzelfsprekend is om over opvoeden en opgroeien te praten en vragen te stellen. Dit geldt zowel voor ouders en jongeren onderling, als in relatie tot professionals. Er is sprake van een gesloten cultuur, waardoor risico's en problemen vaak laat in beeld komen.

Er is behoefte aan professionals, die een vertrouwd gezicht zijn voor jongeren en ouders en aan een doorgaande lijn in de ondersteuning van gezinnen vanaf het consultatiebureau. Zo raken ouders vertrouwd met de professionals die kunnen ondersteunen en wordt het vanzelfsprekend dat opvoed- en opgroevragen gesteld worden. Ook kunnen mogelijke problemen tijdig gesignaleerd worden. Professionals nemen geen zorg over, maar stimuleren de eigen kracht van gezinnen en het gebruik van het eigen netwerk. Professionals stimuleren de dialoog tussen ouders en jeugd.

Signaleren gebeurt uiteraard niet alleen door de professionals in het CJG, maar ook op plaatsen waar kinderen / jongeren en ouders vaak komen, zoals op scholen, peuterspeelzalen, de kinderopvang, sportverenigingen, etc. Daarom sluit het CJG aan bij deze vindplaatsen en wordt ingezet op het vergroten van de vaardigheden van professionals op de vindplaatsen met betrekking tot signalering en het bespreekbaar maken van opvoed- en opgroevragen.

Scholen en voorschoolse voorzieningen zijn belangrijke partners in het voorkomen van ontwikkelingsachterstanden bij kinderen en jongeren in de gemeente Baarle-Nassau. Omdat deze voorzieningen primair gericht zijn op de (brede) ontwikkeling van kinderen en jongeren is er in deze notitie voor gekozen het onderwijsbeleid te positioneren als middel om het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid te bereiken.

Speerpunten:

- CJG professionals zijn beschikbaar voor het informeren en adviseren van ouders en jeugdigen in hun directe omgeving, bijvoorbeeld op school, bij de kinderopvang en op de sportclub.
- CJG professionals ondersteunen professionals op de vindplaatsen bij het beantwoorden van vragen en het adviseren van ouders en jeugdigen en vergroten de signaleringsvaardigheden van vindplaatsmedewerkers.
- CJG professionals spelen in op veel voorkomende vragen en ontwikkelingen met preventieve activiteiten.

Uitvoering:

De gemeente vervult een regierol met betrekking tot het CJG en het preventief jeugdbeleid. In een uitvoeringsplan² is nader omschreven hoe wordt uitgewerkt aan de realisatie van de bovenstaande speerpunten.

² Plan van aanpak doorontwikkeling CJG Alphen-Chaam en Baarle-Nassau (mei 2011)

4. Stimuleren van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid

Hoofddoelstelling: we willen stimuleren dat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen participeren. Hiertoe investeren we in de eigen kracht en zelfredzaamheid van onze inwoners en bieden we brede ontwikkelingskansen.

4.1 Informatie, advies en cliëntenondersteuning

Onder 'cliëntenondersteuning' wordt in de Wmo verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntenondersteuning heeft de regieversterking van de cliënt (en zijn omgeving) tot doel ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen. Dit kan door informatie en advies te geven (preventie), maar vooral ook door uitgebreide vraagverheldering en kortdurende ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen.

Bij het uitvoeren van cliëntenondersteuning staat de eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van inwoners voorop: wat kan iemand zelf doen en organiseren om te blijven meedoen? Door inwoners bewust te maken van wat ze wel zelf kunnen en keuzes zoveel mogelijk aan hen zelf over te laten willen we hun zelfredzaamheid vergroten.

Speerpunten:

- het stimuleren van de bewustwording van cliënten met betrekking tot de mogelijkheden die zij zelf (en in hun eigen omgeving) hebben;
- geboden ondersteuning is zoveel mogelijk gericht op het weer op eigen kracht kunnen participeren (vergroten zelfredzaamheid).

Uitvoering:

Wij voeren de cliëntenondersteuning deels zelf uit via het Wmo-loket en hebben deze deels uitbesteed aan maatschappelijke organisaties. Het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid is als uitgangspunt al verwerkt in de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en in de werkwijze van het Wmo-loket.

4.2 Sport

Onder sport verstaan wij bewegingsactiviteiten, welke bijdragen aan de fysieke, mentale en sociale competenties van inwoners. Sport draagt zo bij aan de eigen kracht en zelfredzaamheid.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners van onze gemeente de mogelijkheid hebben om te sporten. De inzet van de gemeente is daarbij vooral gericht op het in stand houden van sportaccommodaties, conform de daarvoor geldende wettelijke eisen. Het huidige sportaccommodatieaanbod in onze gemeente wordt als voldoende beschouwd. De ambitie van de gemeente is gericht op het in stand houden van de huidige accommodaties. Indien er behoefte is aan andere sportaccommodaties, dan wordt daarvoor verwezen naar het aanbod in andere gemeenten in de omgeving van Baarle-Nassau. Wanneer de capaciteit van de huidige sportaccommodaties onvoldoende is in vergelijking met de vraag en/of normen van sportbonden en -koepels, dan dienen sporters en sportverenigingen de mogelijkheden te verkennen om in samenwerking met andere sportverenigingen in de omgeving alsnog aan de capaciteitsvraag te voldoen.

De gemeente heeft een wettelijke taak om huisvesting beschikbaar te stellen voor het bewegingsonderwijs op de scholen. De normeringen hiervoor zijn opgenomen in wetgeving en de gemeentelijke onderwijshuisvesting verordening.

Om sporten en bewegen door inwoners te stimuleren is het van belang dat het beschikbare aanbod voldoende bekend is. De gemeente wil sportverenigingen hierin ondersteunen door gemeentelijke informatiekanalen beschikbaar te stellen voor bekendmaking van sportmogelijkheden. Het gaat dan om informatie over welke sportverenigingen en sportaccommodaties er zijn en waar door geïnteresseerden meer informatie gevonden kan worden. Het is aan sportaanbieders zelf om deze informatie aan te leveren. Promotie en ledenwerving zijn geheel de eigen verantwoordelijkheid van sportverenigingen.

Of volwassenen gebruik maken van het sportaanbod rekenen wij tot hun eigen verantwoordelijkheid. Uit de behoefte-inventarisatie blijkt dat in onze gemeente vooral behoefte is aan het stimuleren van sporten door kinderen en jongeren. Sport en beweging dragen bij aan hun ontwikkeling. Kinderen en jongeren kunnen zo ontdekken wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn.

Speerpunten:

- het bieden van mogelijkheden voor sport en bewegen door het in stand houden van de huidige gemeentelijke sportaccommodaties.
- het stimuleren van de bekendheid van inwoners met het sportaanbod.
- het stimuleren van sporten door de jeugd.

Uitvoering:

De gemeente geeft uitvoering aan de bovenstaande speerpunten door het in stand houden van de gemeentelijke sportaccommodaties, het beschikbaar stellen van gemeentelijke informatiekanalen en door subsidies te verstrekken. In het op te stellen welzijnssubsidiebeleid wordt de wijze van subsidieverstrekking nader uitgewerkt.

Sportverenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling van de vraag hoe de speerpunten het beste gerealiseerd kunnen worden en spelen dus een belangrijke rol in de uitvoering. Zij hebben zich verenigd in een sportraad, die fungeert als gesprekspartner voor de gemeente in de realisatie van de in dit beleidsplan benoemde doelstellingen.

4.3 Kunst en cultuur

Het bieden van mogelijkheden voor brede ontwikkeling op het gebied van kunst en cultuur draagt bij aan de zelfredzaamheid en eigen kracht van inwoners. Onder kunst en cultuur verstaan we de volgende vormen: drama, dans, muziek, beeldend, woord/letteren en cultureel erfgoed.

Wij vinden het van belang dat inwoners van onze gemeente de mogelijkheid hebben om zich op deze gebieden te ontwikkelen. Het aanbod van activiteiten en voorzieningen zien wij nadrukkelijk als particuliere verantwoordelijkheid. Daarnaast wordt tevens gebruik gemaakt van de uitgebreide faciliteiten die op dit gebied beschikbaar zijn in grotere gemeenten, zoals Breda en Tilburg.

De inzet van de gemeente is gericht op het in stand houden van accommodaties conform de daarvoor geldende wettelijke eisen, waar het lokale activiteitenaanbod plaats kan vinden. In het cultureel centrum Baarle (CCB) en het dorps huis Ulicoten (vanaf 2013 de multifunctionele accommodatie) zijn hiervoor voldoende mogelijkheden.

Een uitzondering op de uitspraak dat het organiseren van activiteiten en het aanbieden van voorzieningen met betrekking tot kunst en cultuur een particuliere verantwoordelijkheid is, vormt het bibliotheekwerk. De gemeente Baarle-Nassau vindt het belangrijk om een kwalitatief goede bibliotheekvoorziening te hebben in de kern Baarle. De rol van het bibliotheekwerk strekt verder dan alleen kunst en cultuur. De bibliotheek stimuleert de lees- en schrijfvaardigheid. Dit zijn belangrijke basisvaardigheden voor inwoners om te kunnen participeren. Tevens is de bibliotheek een belangrijke informatieverstrekker.

Of volwassenen gebruik maken van het (particuliere) aanbod van kunst en cultuur is hun eigen verantwoordelijkheid. Uit de behoefte-inventarisatie blijkt dat vooral behoefte is aan het stimuleren van de kennismaking van kinderen en jongeren met kunst en cultuur. Kunst- en cultuureducatie geven kinderen de mogelijkheid zich creatief te ontwikkelen, hun talenten te verkennen en zich te uiten. De gemeente stimuleert scholen en/of ouders om kinderen te laten kennismaken met kunst en cultuur.

Speerpunten:

- het in stand houden van een kwalitatief goede basisbibliotheek in Baarle.
- het stimuleren van de kennismaking van kinderen en jongeren met kunst en cultuur.
- het bieden van mogelijkheden voor kunstzinnige en culturele activiteiten door het in stand houden van het CCB (met de gemeente Baarle-Hertog) en de multifunctionele accommodatie in Ulicoten.

Uitvoering:

De gemeente geeft uitvoering aan de bovenstaande speerpunten door subsidies te verstrekken en door te zorgen voor de beschikbaarheid van toegankelijke welzijnsaccommodaties. De speerpunten worden daartoe ingebed in het op te stellen welzijnssubsidiebeleid. In de uitvoering wordt samenwerking en afstemming gezocht met (het cultuurbeleidsplan van) de gemeente Baarle-Hertog.

4.4 Jeugd en onderwijs

Het doel van het gemeentelijke jeugdbeleid is optimale ontwikkelingskansen te creëren voor alle jeugdigen.

CJG

Het Centrum voor Jeugd en Gezin in Baarle-Nassau geeft uitvoering aan de 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden'. Het CJG richt zich daarbij primair op het versterken van de eigen kracht van gezinnen.

Speerpunten:

- ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding, voor het ondersteunen en stimuleren van hun kinderen bij het opgroeien;
- jeugd en ouders maken eigen keuzes en bedenken eigen oplossingen. CJG professionals werken vraaggericht en ondersteunend. Zij gaan daarbij altijd uit van de talenten en mogelijkheden van ouders / jeugdigen (en hun omgeving);
- het vergroten van de competenties en vaardigheden van jeugdigen in hun ontwikkeling naar volwassenheid;
- het vergroten van de pedagogische competenties en vaardigheden van ouders.

Uitvoering:

Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven, is in het "Plan van aanpak doorontwikkeling CJG" nader omschreven hoe wordt uitgewerkt aan de realisatie van speerpunten met betrekking tot het CJG en preventief jeugdbeleid.

Onderwijs

Onderwijs draagt bij aan het versterken van de eigen kracht. Het inhoudelijke onderwijsprogramma en de kwaliteit hiervan is de verantwoordelijkheid van de scholen. De gemeente heeft wel wettelijke taken met betrekking tot voorschoolse educatie, leerplicht, huisvesting en basiseducatie voor volwassenen.

Daarnaast is er sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid voor voorschoolse voorzieningen, onderwijs en de gemeente. De gemeente vervult in deze een regierol en dient jaarlijks overleg te voeren met de genoemde partners op grond van een gezamenlijke lokale educatieve agenda (LEA). Deze - nog op te stellen - LEA dient tevens als het uitvoeringsplan voor de speerpunten met betrekking tot het onderwijsbeleid in de komende 4 jaar.

Voorschoolse educatie

Op grond van de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (wet OKE) is de gemeente verantwoordelijk voor het aanbieden van een goed voorschools educatieaanbod aan alle jonge kinderen die een risico hebben op een (taal)achterstand ("doelgroepkinderen") en voor toeleiding van deze kinderen naar het voorschoolse aanbod. Met behulp van voorschoolse educatie kunnen deze kinderen spelenderwijs hun achterstand inhalen, zodat zij een goede start kunnen maken op de basisschool.

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen in de gemeente Baarle-Nassau een goede start kunnen maken in het onderwijs. Het aanbod van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven draagt hieraan bij. Voor kinderen met het risico op een ontwikkelingsachterstand –zowel cognitief, als sociaal-emotioneel of motorisch- is het belang van voorschoolse educatie groter.

Uiteraard zijn ouder(s)/opvoeder(s) zelf verantwoordelijk voor hun keuzes met betrekking tot het al dan niet laten deelnemen van hun kind(eren) aan voorschoolse educatie op een peuterspeelzaal en/of een kinderdagverblijf. Daarnaast kan een keuze worden gemaakt voor Belgisch onderwijs (vanaf 2,5 jaar).

Als gemeente zien we het als onze verantwoordelijkheid om te zorgen voor de toeleiding van doelgroepkinderen naar het aanbod. Tot deze doelgroep rekenen we in ieder geval kinderen, die bij instroom in het basisonderwijs een gewicht toegerekend krijgen op grond van de gewichtenregeling³. Indien kinderen direct belang hebben bij voorschoolse educatie, dan moeten ouder(s)/opvoeder(s) daar actief op te worden gewezen.

³ De gewichtenregeling in het basisonderwijs bepaalt hoeveel geld een basisschool krijgt voor het wegwerken van onderwijsachterstanden. Het opleidingsniveau van de ouders bepaalt welk gewicht een kind krijgt.

Daarnaast vinden wij het van belang dat het voorschoolse aanbod financieel toegankelijk is voor alle kinderen. Onder financieel toegankelijk verstaan wij de in de VNG Adviestabel opgenomen inkomensafhankelijke ouderbijdrage peuterwerk, welke is afgestemd op de Landelijke Kinderopvangtoeslagen tabel. Voor kinderen, die tot de specifieke doelgroep behoren, geldt een maximale wettelijk toegestane ouderbijdrage.

Dit uitgangspunt wijkt af van de huidige werkwijze, waarin voor alle ouders een bijdrage wordt gehanteerd van +/- € 20,- per kind per maand (voor 2 dagdelen, op basis van 11 maanden per jaar). De concurrentie van het Belgisch onderwijs is de reden voor dit lagere tarief. Hiermee ontstaat echter oneerlijke concurrentie ten opzichte van de Nederlandse kinderopvang (niet gesubsidieerd) en een groot verschil ten opzichte van de in andere regiogemeenten gehanteerde tarieven. Een harmonisering van de tarieven, die ouders betalen voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in Baarle-Nassau is gewenst. De hierbij benoemde uitgangspunten met betrekking tot de toeleiding van doelgroepkinderen en de financiële toegankelijkheid van voorschoolse educatie voor alle kinderen hebben nadere uitwerking nodig in subsidieafspraken met de voorschoolse instellingen in de gemeente Baarle-Nassau (Kober en peuterspeelzaal Steppe Stap).

Overigens is nog niet duidelijk welke mogelijke consequenties rijksbeleid op dit terrein nog zullen hebben. Zo wordt er gesproken over het onderbrengen van het peuterspeelzaalwerk in het financiële regime van de kinderopvang (met inkomensafhankelijke kinderopvangtoeslag). Vooral nog is daar geen sprake van.

Daarnaast is uit de behoefte-inventarisatie gebleken dat er behoefte is aan een doorgaande ontwikkelingslijn vanaf de voorschool naar het vervolgonderwijs. Een goede aansluiting van de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven op de basisscholen is hierbij een voorwaarde.

Speerpunten:

- ouders / opvoeders van kinderen met een risico op een ontwikkelingsachterstand worden door het consultatiebureau actief gewezen op de mogelijkheden, die peuterspeelzalen en kinderopvang bieden met betrekking tot ontwikkelingsstimulering;
- zorg dragen voor de financiële toegankelijkheid van ontwikkelingsstimulering voor alle jonge kinderen (2-4 jaar) op peuterspeelzalen en/of kinderdagverblijven in de gemeente Baarle-Nassau;
- het realiseren van een goede aansluiting van voorschool op de basisscholen in de gemeente (doorgaande ontwikkelingslijn).

Uitvoering:

De gemeente verstrekt subsidies ten behoeve van de realisatie van bovenstaande speerpunten. Deze zullen daartoe in het op te stellen welzijnssubsidiebeleid worden verankerd.

Leerplicht

Wij willen dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie in het onderwijs behalen. Onder startkwalificatie wordt verstaan een afgeronde HAVO- of Vwo-opleiding of een diploma op MBO 2 niveau. Om schooluitval te voorkomen geeft de gemeente Baarle-Nassau uitvoering aan de leerplichtwet. We zien erop toe dat iedere leerplichtige jongere in onze gemeente staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling en deze ook bezoekt. Wanneer er sprake is van schoolverzuim grijpt de leerplichtambtenaar in.

Daarnaast hebben we jongeren, die niet meer leerplichtig zijn en zonder startkwalificatie de school verlaten (de 18-23 jarigen) in beeld (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC). Aan hen wordt ondersteuning aangeboden, veelal in de vorm van een werk-leeraanbod. Ondersteuning is zoveel mogelijk gericht op het alsnog behalen van een startkwalificatie. Deze functie vervult de centrumgemeente Breda.

Speerpunten:

- zoveel mogelijke jongeren behalen een startkwalificatie;
- jongeren, die toch zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten en die niet meer leerplichtig zijn, krijgen ondersteuning aangeboden. Ondersteuning is er zoveel mogelijk op gericht jongeren alsnog een startkwalificatie te laten behalen;

Uitvoering:

De gemeente voert de leerplichttaken voornamelijk grotendeels zelf uit. De leerplichtadministratie is uitbesteed aan het Regionaal Bureau Leerplicht.

Onderwijshuisvesting

Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van voldoende huisvesting aan de in de gemeente gevestigde scholen voor basis- en voortgezet onderwijs. De kwalificatie heeft zowel betrekking op de kwaliteit en kwantiteit van de voorzieningen. Schoolbesturen hebben zelf ook verantwoordelijkheden met betrekking tot de instandhouding van hun huisvesting, bijvoorbeeld onderhoudstaken en zij zijn verantwoordelijk voor de kosten van het gebruik van de schoolgebouwen. Als het gaat om openbaar onderwijs heeft de gemeente de grondwettelijke taak om in voldoende mate openbaar onderwijs aan te bieden. De rijksoverheid heeft per gemeente stichting- en opheffingsnormen voor scholen opgesteld, waarmee "in voldoende mate" nader is gedefinieerd. In de gemeente Baarle-Nassau zijn geen scholen voor speciaal onderwijs gevestigd. De gemeente heeft de wettelijke taak om leerlingenvervoer te organiseren dan wel een vergoeding beschikbaar te stellen aan ouders voor het schoolvervoer van kinderen, die een indicatie hebben voor het bezoeken van speciaal onderwijs.

Speerpunten:

- kinderen en jongeren zijn in de gelegenheid om de voor hen dichtstbijzijnde, passende school te bezoeken.

Uitvoering:

De gemeente heeft aanvullende regels en beleid vastgesteld met betrekking tot onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer in verordeningen. De uitvoering van deze taken wordt uitbesteed aan derden.

Volwasseneneducatie

De gemeente biedt laagopgeleide en/of functioneel analfabete volwassenen de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen door het deelnemen aan basiseducatie op het ROC Tilburg. Educatie is gericht op versterking van de eigen kracht van deelnemers in de eigen sociale context en binnen de eigen mogelijkheden. Zo zal met sommige deelnemers gericht worden gewerkt aan hun kennis en vaardigheden in relatie tot hun werk, waarbij voor andere deelnemers het versterken van eigen kracht meer gericht is op sociaal participeren in de maatschappij. De rijksmiddelen, die de gemeente voor dit doel ontvangt, worden gezamenlijk met de regiogemeenten in Midden-Brabant ingezet. Daarmee beoogt de gemeente zorg te dragen voor een divers aanbod tegen beperkte kosten. De doeluitkering van het rijk is leidend voor wat betreft onze bekostiging van volwasseneneducatie. Aan deelnemers kan een eigen bijdrage worden gevraagd. Hierin wordt het beleid van de regiogemeenten in Midden-Brabant (met name kartrekker Tilburg) gevolgd.

Consequentie van de regionale inkoop is dat wij als kleine gemeente met een beperkt budget ook beperkte invloed hebben op de benoemde doelgroep. Gezien de historische gegevens, waaruit blijkt dat slechts beperkte aantallen deelnemers vanuit Baarle-Nassau deelnemen aan volwasseneneducatie, en aangezien er met betrekking tot volwasseneneducatie geen concrete behoeften zijn benoemd tijdens de themabijeenkomsten heeft de gemeente geen ambitie om op dit gebied (aanvullend) eigen beleid te voeren.

Speerpunten:

- laagopgeleide en/of functioneel analfabete volwassenen krijgen de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen door het volgen van basiseducatie op het ROC Tilburg.

Uitvoering:

De gemeente bekostigt gezamenlijk met de regiogemeenten in Midden-Brabant educatieaanbod op het ROC in Tilburg en zorgt zo voor de beschikbaarheid hiervan.

5. Versterken van de kracht van de samenleving (sociaal netwerk)

Hoofddoelstelling: we investeren in het versterken van sociale netwerken en algemene voorzieningen, zodat inwoners zoveel mogelijk in staat zijn om met behulp van hun netwerk op eigen kracht te participeren.

5.1 Samenleven in wijk en buurt

Met de invoering van de Wmo op 1 januari 2007 heeft de gemeente de taak gekregen om de sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten te bevorderen. Een belangrijke reden om op dit terrein beleid te ontwikkelen, is de overtuiging dat voor veel problemen waarvoor nu een beroep gedaan wordt op de overheid, een betere, snellere en vaak goedkopere oplossing gevonden kan worden in de samenleving zelf, zonder of met geringe tussenkomst van de gemeente. Hiervoor is een krachtige, sociale structuur nodig, waarbinnen zelforganisatie en maatschappelijke binding vorm kunnen krijgen.

Sociale samenhang heeft betrekking op onderlinge contacten tussen mensen, de wijze waarop zij zich organiseren en hun integratie in de sociale omgeving (onderlinge betrokkenheid). De onderlinge betrokkenheid van mensen (en daarmee de sociale samenhang) begint bij ontmoeting. Als je elkaar kent, spreek je elkaar makkelijker aan en ben je eerder bereid om iets voor elkaar te doen. Hiermee ontstaat een sociaal netwerk in de buurt, waar mensen met een ondersteuningsvraag een beroep op kunnen doen. In de huidige maatschappij is het niet meer zo vanzelfsprekend dat mensen elkaar ontmoeten, vooral niet op buurtniveau.

Ook in de gemeente Baarle-Nassau bestaat er behoefte aan het bevorderen van de sociale samenhang in dorpen en buurten door het faciliteren van ontmoeting van inwoners. Laagdrempelige en toegankelijke activiteiten in de eigen woonomgeving dragen hieraan bij.

Speerpunten:

- het vergroten van de sociale samenhang en de onderlinge betrokkenheid op dorpniveau.

Uitvoering:

De gemeente werkt aan het vergroten van de sociale samenhang en leefbaarheid door met inwoners samen te werken aan de realisatie van een integraal dorpsontwikkelingsplan. Daarin zijn alle initiatieven, die tot doel hebben de leefbaarheid van de betreffende kern te vergroten, gebundeld. Vanuit gemeentelijk perspectief gaat het dan niet alleen om initiatieven op het brede welzijnsterrein, maar bijvoorbeeld ook over woningbouw, de inrichting van de openbare ruimte en om ruimtelijke ontwikkelingen. Voor Ulicoten is al een integraal dorpsontwikkelingsplan opgesteld, voor Baarle-Nassau en mogelijk ook voor Castrelré dient dit nog te worden opgepakt. Uiteraard zal bekeken worden in hoeverre dit meegenomen kan worden in de structuurvisie, die momenteel wordt opgesteld. Daarnaast geeft de gemeente uitvoering aan het bovenstaande speerpunt door subsidies te verstrekken. Dit wordt nader uitgewerkt in het op te stellen welzijnssubsidiebeleid.

Accommodatiebeleid

Uit de behoefte-inventarisatie is gebleken dat er behoefte bestaat aan ontmoetingsruimten, waar inwoners elkaar ontmoeten los van deelname aan activiteiten en/of het actief zijn in verenigingsverbanden. Lokale particuliere (horeca)gelegenheden kunnen deze rol (mede) vervullen. Daarnaast zet de gemeente Baarle-Nassau haar welzijnsaccommodaties in om uitvoering te geven aan de doelstellingen in dit beleidsplan, waaronder het stimuleren van ontmoeting en onderlinge betrokkenheid van inwoners.

Met betrekking tot de inzet van de gemeentelijke welzijnsaccommodaties hanteren we de volgende uitgangspunten:

- de gemeente stelt zich niet tot doel om accommodaties in stand te houden, maar beschouwt accommodaties als een middel om de doelstellingen in dit beleidsplan te realiseren. Een uitzondering op dit uitgangspunt geldt voor de scholen, aangezien de gemeente een wettelijke verplichting heeft om voor voldoende huisvesting voor het onderwijs zorg te dragen.
- accommodaties zijn fysiek, sociaal en financieel toegankelijk (zie paragraaf 3.1). Er wordt gestreefd naar eenduidigheid in de tarieven, die in verschillende accommodaties worden gehanteerd voor huurders. Er wordt onderscheid gemaakt in sociale tarieven (voor organisaties uit de gemeente zonder commerciële belangen) en commerciële tarieven (voor huurders van buiten de gemeente en voor commerciële partijen). De commerciële tarieven zijn minstens kostendekkend.
- accommodaties zijn erop gericht de ontmoeting tussen mensen te stimuleren en de integratie tussen verschillende groepen te bevorderen.
- accommodaties worden multifunctioneel gebruikt en hebben een optimale bezetting. Bij (dreigende) leegstand worden de mogelijkheden met betrekking tot herschikking van ruimten in beeld gebracht.
- we streven naar diversiteit in het activiteitenaanbod, dat in onze welzijnsaccommodaties plaats vindt. Als een bepaalde activiteit in één kern wordt aangeboden, wordt daarom eerst bekeken of inwoners van de andere kernen daar ook gebruik van kunnen maken. Vanwege de kleine inwoneraantallen van de drie kernen van de gemeente Baarle-Nassau is het niet haalbaar om een divers activiteitenaanbod in alle kernen in stand te kunnen houden.
- elke gemeentelijke accommodatie heeft een meerjarenonderhoudsplan, waarin de verdeling van verantwoordelijkheid tussen huurder/gebruiker en verhuurder duidelijk in beeld is gebracht.
- er is sprake van een duidelijke beheer- en exploitatievorm, waarbij het beheer en de exploitatie van de accommodaties zoveel mogelijk door gebruikers zelf (al dan niet in georganiseerd verband) wordt verzorgd. De gemeente kan een faciliterende en ondersteunende rol vervullen.

Door rekening te houden met de bovenstaande uitgangspunten is het niet noodzakelijk om apart strategisch accommodatiebeleid op te stellen. Te meer daar het huidige accommodatieaanbod in kwantitatieve zin als voldoende wordt beschouwd. Wel is er behoefte aan meer samenhang in de verschillende uitvoeringsplannen die we momenteel kennen (veelal in de vorm van een meerjarenonderhoudsplan, beheerplan, gebruikers- en/of huurovereenkomst). Daartoe dienen huidige afspraken tegen het licht te worden gehouden en indien nodig te worden aangepast aan de benoemde uitgangspunten.

Speerpunten:

- middels activiteiten in (multifunctionele) gemeentelijke accommodaties wordt de ontmoeting tussen (verschillende groepen) inwoners gestimuleerd.

Uitvoering:

De gemeente is als eigenaar van verschillende accommodaties verantwoordelijk voor (een deel van) het onderhoud van de accommodaties. Deze taak heeft echter geen directe relatie met het inhoudelijke welzijnsbeleid en wordt daarom in dit kader buiten beschouwing gelaten.

5.2 Informatie, advies en cliëntenondersteuning

Onder 'cliëntenondersteuning' verstaan we de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntenondersteuning heeft de regieversterking van de cliënt en zijn omgeving tot doel ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen.

Uit de behoefte-inventarisatie kwam naar voren dat er behoefte is aan het versterken van het sociaal netwerk van inwoners met een ondersteuningsvraag. Wij pakken deze behoefte op twee manieren op: enerzijds wordt er geïnvesteerd in het bewustmaken van de cliënt van de mogelijkheden, die hij/zij zelf in het eigen sociale netwerk heeft. Anderzijds richten we eventuele ondersteuning zo in, dat deze is gericht op het versterken van de eigen kracht en de kracht van het eigen sociale netwerk.

Speerpunten:

- het stimuleren van de bewustwording van cliënten met betrekking tot de mogelijkheden die zij zelf in hun eigen omgeving hebben;

- geboden ondersteuning is gericht op het vergroten van het zelfoplossend vermogen van het sociale netwerk, zodat cliënten door ondersteuning vanuit het eigen sociale netwerk, kunnen participeren.

Uitvoering:

Wij voeren de cliëntenondersteuning deels zelf uit via het Wmo-loket en hebben deze deels uitbesteed aan maatschappelijke organisaties. Het inzetten van het sociale netwerk van cliënten is als uitgangspunt al verwerkt in de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en in de werkwijze van het Wmo-loket.

5.3 Mantelzorg en vrijwilligers

Mantelzorgers en vrijwilligers spelen een cruciale rol in het versterken van de kracht en het zelfoplossend vermogen van de samenleving. Op grond van de Wmo is de gemeente verantwoordelijk voor 'het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers'. We hebben een grote mate van vrijheid bij de nadere invulling van wat ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers in onze gemeente in moeten houden.

Ondersteuning van mantelzorgers

Onder mantelzorg wordt verstaan: langdurige zorg, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt aangeboden aan een hulpbehoevende persoon door personen uit diens directe omgeving en die de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

Op grond van demografische ontwikkelingen mag verwacht worden dat het aantal mantelzorgers de komende jaren zal stijgen. Mantelzorgers hebben een grote kans op overbelasting. Om te voorkomen dat zij zelf een zorgvrager worden, is het van belang dat zij worden ondersteund. Uit de behoefte-inventarisatie is gebleken dat de behoeften en ondersteuningsvragen van mantelzorgers en de situatie waarin zij verkeren uiteenlopend zijn. Er is behoefte aan ondersteuning op maat. Wij spelen hier op in door via het Wmo-loket informatie, advies en persoonlijke begeleiding voor mantelzorgers en hun zorgvrager te bieden.

Daarnaast is er behoefte aan lotgenotencontact. Middels lotgenotencontact kunnen mantelzorgers elkaar adviseren en ondersteunen. Ook kunnen zij zo een netwerk opbouwen. De gemeente kan contactavonden benutten om informatie te verstrekken en adviezen te geven.

Tenslotte is het belangrijk dat er nazorg is voor mantelzorgers na het overlijden van de zorgbehoevende. Vaak is de periode van mantelzorg verlenen langdurig en intensief. Dit heeft uiteraard ook gevolgen voor de mantelzorger.

Speerpunten:

- zoveel als mogelijk voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken, door het bieden van ondersteuning op maat en het organiseren van lotgenotencontact.
- voor mantelzorgers is nazorg beschikbaar en we zorgen voor (grotere) bekendheid van het beschikbare aanbod.
- waardering en erkenning laten blijken voor het vele werk dat mantelzorgers verrichten.

Uitvoering:

De gemeente voert mantelzorgondersteuning uit via het Wmo-loket. In een uitvoeringsplan wordt nader uitgewerkt hoe deze ondersteuning wordt vormgegeven.

Ondersteuning van vrijwilligers

Onder vrijwilligerswerk wordt verstaan: het in georganiseerd verband, vrijwillig en onbetaald, werkzaamheden verrichten ten behoeve van anderen of de samenleving.

Vrijwillige inzet van inwoners is van groot belang om de doelstellingen in dit beleidsplan waar te kunnen maken en de inzet van door de overheid gefinancierde voorzieningen terug te dringen. Verenigingen en activiteiten, die door vrijwilligers gedragen of georganiseerd worden, bieden een structuur waarbinnen sociale binding en zelforganisatie van de samenleving vorm krijgen.

Daarnaast bieden vrijwilligers een helpende hand bij ondersteuningsvragen en voorkomen zij zo dat een beroep gedaan moet worden op professionele hulp.

In de gemeente Baarle-Nassau ervaren verenigingen en organisaties steeds vaker een tekort aan vrijwilligers. Vooral voor vrijwilligerswerk dat een langdurig karakter heeft is de belangstelling gering. Daarnaast is het belangrijk dat inwoners, die zich al vrijwillig inzetten, behouden blijven in het vrijwilligerswerk.

Het werven van vrijwilligers en het vergroten van de aantrekkingskracht van vrijwilligerswerk zien wij als een taak van organisaties en verenigingen. Bij een tekort aan vrijwilligers ondersteunt de gemeente de betreffende vereniging door het aanbieden van deskundigheidsbevordering over het werven en behouden van vrijwilligers (cursusaanbod). De gemeente neemt de wervingstaak dus niet over van verenigingen, maar ondersteunt hen om deze zelf goed te kunnen oppakken. Daarnaast is er behoefte aan goede informatievoorziening en communicatie tussen (potentiële) vrijwilligers en organisaties die op zoek zijn naar vrijwilligers. De gemeente vervult in deze een makelaarsfunctie en probeert vraag naar en aanbod van vrijwilligers te matchen. Aan de makelaarsfunctie, welke onder andere wordt uitgevoerd door het Wmo-loket, dient meer bekendheid te worden gegeven.

Ter verbetering van de communicatie tussen verenigingen en organisaties enerzijds en potentiële vrijwilligers anderzijds, stelt de gemeente haar communicatiemiddelen ter beschikking. Verenigingen en organisaties kunnen hun vacatures in het vrijwilligerswerk aan de gemeente kenbaar maken, waarna de gemeente ze plaatst op de gemeentelijke website en op de gemeentepagina in Ons Weekblad.

Tijdens de behoefte-inventarisatie bleek dat belang wordt gehecht aan het tonen van waardering voor het vrijwilligerswerk door de gemeente. Dit vergroot het aanzien en de aantrekkingskracht van het vrijwilligerswerk.

Speerpunten:

- een toename van de vrijwillige inzet van inwoners in verenigingsverbanden en in de ondersteuning van mensen met een hulpvraag.
- verenigingen, die niet kunnen beschikken over voldoende vrijwilligers, worden ondersteund (deskundigheidsbevordering).
- vergroten van de bekendheid van de vrijwilligersondersteuning, die beschikbaar is via onder andere het Wmo-loket.
- vacatures in het vrijwilligerswerk worden onder de aandacht gebracht van potentiële vrijwilligers.
- de inzet van vrijwilligers wordt gewaardeerd en beloond.

Uitvoering:

De gemeente voert vrijwilligersondersteuning uit via het Wmo-loket. Daarnaast stellen we deskundigheidsbevordering en subsidie beschikbaar aan verenigingen om uitvoering te geven aan de speerpunten met betrekking tot vrijwilligersondersteuning. Organisaties en verenigingen, die vrijwilligers inzetten, ontvangen subsidiemiddelen om de waardering voor het vrijwilligerswerk vorm te geven. In een uitvoeringsplan wordt een en ander nader uitgewerkt.

5.4 Ondersteuning kwetsbare groepen

Kwetsbare groepen hebben als gemeenschappelijk kenmerk de beperkte zelfredzaamheid, waardoor maatschappelijke uitval dreigt of heeft plaats gevonden. Om ervoor te zorgen dat kwetsbare groepen mee kunnen (blijven) doen, is het voor deze doelgroep belangrijk om te kunnen beschikken over een sociaal netwerk. Maar juist deze doelgroepen blijken moeilijk aansluiting te vinden op dorp- en buurtniveau. Uit de behoefte-inventarisatie blijkt dat dit ook in Baarle-Nassau het geval is.

Zo blijkt eenzaamheid een veelvoorkomend probleem te zijn onder kwetsbare ouderen in de gemeente Baarle-Nassau. Door te stimuleren dat zij kunnen beschikken over een netwerk, willen we voorkomen dat zij geïsoleerd raken en kan het netwerk tijdig ondersteuning te bieden.

Wij stimuleren de aanwezigheid van een netwerk, waar kwetsbare burgers gebruik van kunnen maken.

Speerpunten:

- kwetsbare burgers kunnen terugvallen op een sociaal netwerk.

Uitvoering:

De gemeente verstrekt subsidies ten behoeve van de realisatie van het bovenstaande speerpunt. Deze zal daartoe in het op te stellen welzijnssubsidiebeleid worden verankerd.

5.5 Sport

Sport en beweging dragen bij aan de fysieke, mentale en sociale competenties van inwoners. Daarnaast stimuleert sport ontmoeting en sociale samenhang. Sport wordt als middel gezien om de sociale samenhang in de gemeente te bevorderen.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners van onze gemeente de mogelijkheid hebben om te sporten. De inzet van de gemeente is daarbij vooral gericht op het in stand houden van sportaccommodaties en is omschreven in paragraaf 4.2 en 5.1.

Speerpunten:

het bevorderen van sociale samenhang door:

- het bieden van mogelijkheden voor sport en bewegen door het in stand houden van het huidige gemeentelijke sportaccommodatieaanbod.
- het stimuleren van de bekendheid van inwoners met het sportaanbod.

Uitvoering:

De gemeente geeft uitvoering aan de bovenstaande speerpunten door het in stand houden van de gemeentelijke sportaccommodaties en het beschikbaar stellen van gemeentelijke informatiekanalen.

5.6 Kunst en cultuur

De gemeente heeft geen specifieke wettelijke taken met betrekking tot kunst en cultuur. Uit de behoefte-inventarisatie is gebleken dat kunst en cultuur een middel kunnen zijn om ontmoeting te stimuleren. Bij deelname aan activiteiten, maar ook in de organisatie ervan in verenigingsverband. Zo kunnen kunst en cultuur een middel vormen om sociale samenhang te bevorderen.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners van onze gemeente de mogelijkheid hebben om culturele activiteiten te bezoeken. De inzet van de gemeente is daarbij vooral gericht op het in stand houden van accommodaties, waarin deze activiteiten kunnen plaatsvinden en is reeds omschreven in paragraaf 4.3 en 5.1.

Speerpunten:

het bevorderen van sociale samenhang door:

- het bieden van mogelijkheden voor kunstzinnige en culturele activiteiten door het in stand houden van het CCB (met de gemeente Baarle-Hertog) en de multifunctionele accommodatie in Ulicoten.

Uitvoering:

De gemeente draagt zorg voor de beschikbaarheid van accommodaties, waar het activiteiten aanbod met betrekking tot kunst en cultuur plaats kan vinden, en verstrekt subsidies ten behoeve van het beheer van de betreffende accommodaties door derden.

5.7 Jeugd en onderwijs

Het doel van het gemeentelijke jeugdbeleid is optimale ontwikkelingskansen te creëren voor alle jeugdigen. Daarbij is de sociale omgeving, waarin jeugdigen opgroeien van groot belang.

CJG

We streven naar een situatie, waarin ouders en jongeren onderling met elkaar in gesprek gaan en elkaar waar nodig adviseren en ondersteunen. In de gemeente Baarle-Nassau is dit nog niet vanzelfsprekend. Het CJG stimuleert de dialoog over opvoeden en opgroeien en ondersteunt ouders en jeugdigen waar nodig om met elkaar in contact te komen. Zo ontstaat een breed sociaal netwerk, waar gezinnen op terug kunnen vallen.

Speerpunten:

- jeugd en ouders nemen hun verantwoordelijkheid: zij zoeken zelf informatie en delen ervaringen met anderen. Waar nodig ondersteunt het CJG ouders en jeugdigen om met elkaar in contact te komen.
- het stimuleren van de dialoog tussen ouders en jongeren onderling.

Uitvoering:

Zoals eerder in deze notitie is aangegeven, is in het "Plan van aanpak doorontwikkeling CJG" nader omschreven hoe wordt uitgewerkt aan de realisatie van speerpunten met betrekking tot het CJG en preventief jeugdbeleid.

Vrije tijdsbesteding

Er is behoefte aan lokale activiteiten voor kinderen en jongeren, in hun eigen woonomgeving (dorp). Het belang van deze activiteiten is tweeledig: lokale activiteiten voorzien in vrijetijdsbesteding voor jeugdigen en dragen tevens bij aan de verbinding van jeugdigen met hun eigen dorp of buurt. Verenigingen en organisaties geven aan dat het moeilijk is om oudere jeugd (16+) te betrekken bij (activiteiten in) de eigen woonomgeving. Voor een bloeiend verenigingsleven in de verschillende kernen van onze gemeente, waarin vrijwillige inzet ten behoeve van anderen en de maatschappij een structuur vindt, is het van belang dat er voldoende instroom is vanuit de jeugd.

Speerpunten:

- het stimuleren van een zinvolle vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren in de eigen omgeving.
- instellingen en organisaties, die zich richten op jeugdigen in de leeftijd van 0 tot en met 23 jaar werken samen aan samenhang in het aanbod. Er dient extra aandacht te zijn voor groepen, die geen aansluiting vinden bij het bestaande reguliere aanbod.

Uitvoering:

De gemeente verstrekt subsidies ten behoeve van de realisatie van het bovenstaande speerpunten. Deze zullen daartoe in het op te stellen welzijnssubsidiebeleid worden verankerd.

6. Ondersteuning op maat

Hoofddoelstelling: voor inwoners, die (tijdelijk) niet in staat zijn om zelfstandig of met behulp van hun netwerk te participeren, is ondersteuning op maat beschikbaar. De gemeente creëert voor deze inwoners een vangnet.

Ondersteuning dient in Baarle-Nassau te voldoen aan de volgende algemene uitgangspunten:

- ondersteuning is gericht op het versterken van de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners en zoveel mogelijk tijdelijk van aard;
- ondersteuning is geen standaardpakket, waar inwoners aanspraak op kunnen maken, maar wordt afgestemd op de mogelijkheden en belemmeringen van de individuele hulpvrager. Ondersteuning is dan ook licht waar mogelijk, zwaar waar nodig;
- de relatie tussen burger en gemeente is wederkerig: er is geen claimbaar “recht op zorg” maar een taak om burgers te ondersteunen.
- zorgaanbod kan zowel lokaal als bovenlokaal worden georganiseerd. De kwaliteit van het zorgaanbod is daarbij leidend. De gemeente beoordeelt welke aanbieders de gewenste kwaliteit bieden, de burger bepaalt zoveel mogelijk zelf welke ondersteuning gewenst is.
- ook kan voor het bovenlokaal organiseren van ondersteuning worden gekozen, wanneer het borgen van anonimiteit en veiligheid van belang is.
- ondersteuning is niet per definitie gratis, maar kostenoverwegingen mogen geen drempel vormen om gebruik te maken van noodzakelijke ondersteuning. We willen kostenbewustheid bij inwoners stimuleren.

6.1 Informatie, advies en cliëntenondersteuning

De Wmo is een brede participatiewet: iedereen moet kunnen meedoen. Dat geldt ook voor mensen, die daar om welke reden dan ook belemmeringen in ervaren. In de Wmo is daartoe de compensatieplicht opgenomen: de gemeente is verantwoordelijk voor het treffen van voorzieningen voor mensen, die door ziekte of een beperking, beperkt zijn in hun zelfredzaamheid en deelname aan de maatschappij.

De compensatieplicht van gemeenten heeft betrekking op 4 domeinen. Inwoners moeten:

- een huishouden kunnen voeren;
- zich kunnen verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal kunnen verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen kunnen ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan kunnen gaan.

De gemeente is vrij om de wijze van ondersteunen zelf in te vullen, alleen het resultaat van de ondersteuning is in de Wmo vastgelegd.

Niet iedere burger is hetzelfde en niet iedereen met (ogenschijnlijk) dezelfde beperking zit in dezelfde situatie of heeft dezelfde ondersteuningsbehoefte. Vraagverheldering is dan ook een belangrijk onderdeel van de geboden ondersteuning. Met inwoners, die zich bij het Wmo-loket melden, wordt eerst een gesprek gevoerd waarin de startsituatie in beeld wordt gebracht en worden samen met de burger zijn ondersteuningsbehoeften geformuleerd en de te behalen resultaten vastgesteld.

Vervolgens worden de oplossingen afgesproken, die daarbij passen, inclusief de eigen mogelijkheden en die van het eigen sociale netwerk. Het resultaat kan bestaan uit één of meerdere typen oplossingen, die de burger samen passende ondersteuning bieden voor de beperkingen die hij ervaart in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Maatwerk is het uitgangspunt.

Ten aanzien van cliëntenondersteuning heeft de gemeente een specifieke wettelijke taak met betrekking tot het aanbieden van integrale schuldhelpverlening aan inwoners. Integraal betekent in dit geval dat er niet alleen gewerkt wordt aan het oplossen of het hanteerbaar maken van de schuldenproblematiek, maar dat tegelijkertijd wordt gewerkt aan onderliggende of samenhangende problematiek zoals verslaving, werkloosheid, crimineel gedrag, psychosociale problemen en armoede.

Daarnaast draagt de gemeente in het kader van de Wet antidiscriminatievoorzieningen (Wga) zorg voor toegang tot een onafhankelijke antidiscriminatievoorziening, waar inwoners terecht kunnen voor bijstand bij discriminatieklachten, van welke aard dan ook.

De genoemde algemene uitgangspunten met betrekking tot ondersteuning op maat gelden ook voor cliëntenondersteuning en zijn al verwerkt in de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en in de omschreven werkwijze van het Wmo-loket.

Speerpunten:

- inwoners, die vanwege ziekte of een beperking (tijdelijk) niet in staat zijn om zelfstandig of met behulp van hun netwerk te participeren, worden op maat ondersteund.
- er is sprake van samenhang in het aanbod van cliëntenondersteuning.
- er is sprake van een integrale aanpak van schuldhulpverlening.
- er is onafhankelijke bijstand beschikbaar voor inwoners met een discriminatieklacht.

Uitvoering:

Wij voeren de cliëntenondersteuning deels zelf uit via het Wmo-loket en hebben deze deels uitbesteed aan maatschappelijke organisaties.

6.2 Ondersteuning kwetsbare groepen

Met de invoering van de Wmo hebben gemeenten een aantal wettelijke taken gekregen met betrekking tot het bieden van ondersteuning aan kwetsbare groepen (maatschappelijke zorg):

- het tijdelijk bieden van onderdak en begeleiding aan personen, die door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving;
- het bieden van hulp en zorg aan dak- en thuislozen;
- aanpak en bestrijding van huiselijk geweld;
- het begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen;
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen;
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ).

Voor een aantal van deze taken is centrumgemeente Breda verantwoordelijk. Ook bij de invulling van de andere taken is samenwerking gezocht met de regiogemeenten in West-Brabant, om hier op een goede manier invulling aan te kunnen. De ondersteuningsbehoeften van de doelgroep zijn uiteenlopend en complex en de middelen beperkt. De meeste voorzieningen zijn regionaal georganiseerd. Dit pleit voor een regionale aanpak, welke voor de regio West-Brabant is verwoord in het gezamenlijke beleidskader "Stedelijk Kompas".

De consequentie hiervan is dat er weinig ruimte is voor lokaal maatwerk. De maatschappelijke behoeften in Baarle-Nassau op dit terrein vragen tevens een bovenlokale aanpak.

Er is behoefte aan mogelijkheden om meer maatwerk te bieden in de ondersteuning aan kwetsbare personen. Organisaties moeten de ruimte krijgen om buiten kaders en regels te denken, indien dit ten goede komt aan de ondersteuning van de cliënt. Samenwerking tussen verschillende partijen, die in rol kunnen spelen in deze ondersteuning dient beter gestalte te krijgen. Deze behoefte sluit aan bij één van de koerswijzigingen, die wij met dit beleidsplan willen bewerkstelligen: meer ruimte voor burgers, maar ook voor professionals. Wat nodig is staat voor op, we bieden maatwerk in plaats van standaardproducten. Waar we professionals ruimte kunnen bieden, zullen we dit doen.

Daarnaast is er in Baarle-Nassau behoefte aan doortastend optreden wanneer problemen escaleren. Omdat organisaties en instellingen veelal regionaal georganiseerd zijn, kan een echte verandering in de manier waarop de ondersteuning van kwetsbare groepen wordt vormgegeven het beste bereikt worden door hier als gemeenten ook regionaal in op te trekken. De signalen, die tijdens de behoefte-inventarisatie in Baarle-Nassau kenbaar zijn gemaakt, zullen daartoe worden doorgeleid naar de regio.

Speerpunten:

- het bieden van ondersteuning op maat aan kwetsbare personen, wanneer maatschappelijke uitval dreigt of heeft plaats gevonden.
- wanneer problemen escaleren, wordt doortastend ingegrepen.

Uitvoering:

Wij stellen de beschikbare rijksmiddelen voor ondersteuning van kwetsbare groepen - voor zover deze niet rechtstreeks door de gemeente Breda als centrumgemeente worden ontvangen - beschikbaar aan de gemeente Breda voor de uitvoering van de genoemde speerpunten.

6.3 Jeugd en onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbieden van ondersteuning aan gezinnen, die een steuntje in de rug kunnen gebruiken en/of te maken hebben met complexe problematiek.

CJG

De wettelijke taken van de gemeente met betrekking tot opgroei- en opvoedondersteuning (Wmo, prestatieveld 2) worden uitgevoerd door het CJG. Het CJG is verantwoordelijk voor:

- het toeleiden naar het hulpaanbod;
- het aanbieden van licht pedagogische hulp;
- het coördineren van zorg.

Het CJG werkveld functioneert als vrijwillige eerstelijns-ondersteuning: ondersteuning is vrij toegankelijk (geen indicatiestelling nodig) en gratis.

Voor vragen van ouders en jeugdigen, waarbij kortdurende ondersteuning volstaat (individueel of in groepsverband) geeft een CJG professional de ouder en/of de jeugdige die kortdurende ondersteuning, waarna de betrokkenen zelfstandig het opvoeden en opgroeien kunnen voortzetten. Voor ondersteuning van ouders en jeugdigen waarbij meer en langdurig contact nodig is en waarbij vertrouwdeheid belangrijk is, soms intensief, dan weer op de achtergrond, coacht een vaste CJG professional het gezin. Deze professional verleent zelf het grootste gedeelte van de ondersteuning en is dus een generalist, maar kan aanvullende expertise van collega's inroepen, zowel binnen het CJG team als daarbuiten.

Als gemeente gaan we uit van de kracht van onze CJG professionals. We bieden hen de ruimte en het vertrouwen om hun werk zo goed en efficiënt mogelijk te doen. We sturen op het resultaat, zonder voor te schrijven hoe dat resultaat bereikt moet worden.

Speerpunten:

- ouders en jeugdigen kunnen voor ondersteuning op maat terecht bij het CJG. CJG professionals zijn vraaggerichte generalisten.
- het CJG biedt tijdig en dichtbij ondersteuning. Indien er sprake is van langdurige ondersteuning wordt deze zoveel mogelijk door een en dezelfde professional geboden.

Uitvoering:

Zoals eerder is aangegeven, is in het "Plan van aanpak doorontwikkeling CJG" nader omschreven hoe wordt uitgewerkt aan de realisatie van speerpunten met betrekking tot het CJG en preventief jeugdbeleid.

Jeugdzorg

Vanaf 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg. We zijn nu al verantwoordelijk voor de preventieve jeugd(gezondheids)zorg (via het CJG) en het algemene jeugdbeleid. Met de nieuwe wet zorg voor jeugd komt daar bij:

- de provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg;
- jeugdzorgPlus (gesloten jeugdzorg);
- geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (jeugd-GGZ);
- zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking (jeugd-LVB);
- de jeugdbescherming;
- de jeugdreclassering.

Het huidige jeugdzorgstelsel kent een aantal tekortkomingen, waaronder een te grote druk op gespecialiseerde zorg, tekortschietende samenwerking rond kinderen en gezinnen en het onnodig medicaliseren van afwijkend gedrag. Deze tekortkomingen hebben het huidige stelsel onbetaalbaar en onhoudbaar gemaakt. Wij willen daarom niet de bestaande jeugdstructuren overnemen, maar werken aan inhoudelijke vernieuwing (transformatie van de jeugdzorg).

Het nieuwe stelsel moet eenvoudiger en een integrale aanpak van kansen, risico's en problemen bevorderen. Ouders, kinderen en andere opvoeders moeten gemakkelijker ergens terecht kunnen met hun vragen over opgroeien en opvoeden. Daarbij moet het nieuwe stelsel leiden tot: minder inzet van gespecialiseerde opvangvoorzieningen voor kinderen en jongeren (exclusie van jeugdigen) en meer inzet van voorzieningen om de opvoeding in de eigen sociale context te versterken (inclusie van jeugdigen).

Als we deze ambities willen realiseren heeft dit niet alleen consequenties voor de manier waarop we het gebruik van gespecialiseerde jeugdzorgvoorzieningen organiseren, maar met name ook voor de voorliggende ondersteuning vanuit het CJG. Het CJG is de logische basis voor de transformatie.

We staan voor de opdracht om te komen tot:

- een transformatie in denken: dagelijkse opvoedvragen ontzorgen en normaliseren.
- een andere focus: van directe individuele interventies naar versterking van de sociale omgeving.
- een transformatie in doen: het CJG voor alle ondersteuning bij opvoeden en opgroeien.
- (eigen)krachtige CJG-ers: inzet op de kwaliteit van professionals.

Vanwege de complexiteit en omvang van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden, omdat de voorzieningen veelal regionaal en provinciaal georganiseerd zijn en omdat de wet op onderdelen regionale samenwerking voorschrijft, hebben we samenwerking gezocht met gemeenten in de regio West-Brabant.

In een gezamenlijke, regionale visie op de transformatie van jeugdzorg hebben we uitgangspunten voor de transformatie van jeugdzorg in West-Brabant geformuleerd. Deze uitgangspunten sluiten aan bij de visie in dit beleidsplan (uitgaan van eigen kracht, versterken van de sociale omgeving en ondersteuning op maat waar nodig) en de geformuleerde uitgangspunten voor zorg op maat. Nadat de nieuwe jeugdwet definitief is vastgesteld, zal nadere separate besluitvorming plaats moeten vinden over de gewenste inrichting van de jeugdzorgtaken, binnen de in dit beleidsplan geformuleerde kaders.

Speerpunten:

- voor jeugdigen en hun ouders is ondersteuning, hulp en zorg op maat beschikbaar bij het benutten van talenten en kansen en het voorkomen, verminderen, stabiliseren en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen, psychosociale problemen of gedragsproblemen van de jeugdige of van opvoedingsproblemen.

Uitvoering:

De gemeente wordt vanaf 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg. De voorbereidingen voor het realiseren van het gewenste jeugdzorgstelsel zijn in volle gang. De concrete uitwerking vindt plaats in een separaat raadsvoorstel.

Zorg in en om de school

Vanaf 1 augustus 2014 zijn scholen verplicht een passende onderwijsplek te bieden aan alle leerlingen, die zich aanmelden. Deze zorgplicht voor scholen heeft dus ook betrekking op leerlingen, die extra ondersteuning nodig hebben. Om de zorgplicht waar te kunnen maken gaan scholen en schoolbesturen samenwerken in geografisch afgebakende samenwerkingsverbanden. Niet elke reguliere school hoeft alle kinderen op te vangen. Kan een school geen passend onderwijs bieden, dan wordt binnen het samenwerkingsverband een andere school gezocht die dit wel kan. Scholen kunnen zich specialiseren en onderling afspreken wie welke kinderen het beste onderwijs kan bieden.

De samenwerkende scholen leggen hun afspraken minstens eens in de 4 jaar vast in een ondersteuningsplan. Hierin staat onder meer hoe de scholen het passend onderwijs in hun regio inrichten, hoe zij het geld voor extra ondersteuning inzetten, hoe zij leerlingen naar het speciaal onderwijs verwijzen en hoe zij ouders informeren.

Schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid om een passend onderwijs arrangement aan te bieden aan alle jeugdigen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor hulp en zorg aan jeugdigen buiten de school. Het is van belang de zorg in en om de school af te stemmen, het gaat immers om één en dezelfde jeugdige. De thuissituatie en de situatie op school zullen elkaar vaak ook beïnvloeden.

Wij willen de ondersteuning dichterbij gezinnen brengen door aan te sluiten bij lokale behoeften en voorzieningen en de zorg voor jeugd goed en in samenhang te organiseren. Daartoe stemmen wij de zorg om de school af met de schoolbesturen in onze gemeente.

Speerpunten:

- er is samenhang in de zorg op maat aan jeugdigen in de school en in het gezin.
- CJG professionals ondersteunen onderwijsprofessionals in het adviseren en beantwoorden van vragen, die ouders en jeugdigen op school stellen. Via een vertrouwde, bekende CJG professional op de scholen is alle benodigde expertise beschikbaar.

Uitvoering:

De gemeente heeft een gedeelde verantwoordelijkheid met het onderwijs om zorg in en om de school in samenhang te organiseren. Nadere afspraken hieromtrent worden uitgewerkt als onderdeel van de op te stellen Lokale Educatieve Agenda (LEA).

7. Conclusies en consequenties

Met dit beleidsplan zet de gemeente Baarle-Nassau een nieuwe koers in waar het gaat om het beleid op het brede welzijnsterrein. De verzorgingsstaat, zoals we die kenden, waarbij de overheid zorgde voor een groot aantal gratis voorzieningen voor alle inwoners, is onrealistisch en tevens onhoudbaar geworden. Burgers zijn mondiger en zelfstandiger geworden en hebben minder behoefte aan een overheid, die zich (op onderdelen) normatief met hun leven bemoeit. Deze ontwikkeling is niet typisch Baarles. Ook de landelijke overheid gaat steeds meer uit van wat mensen wél kunnen en

legt de nadruk op de kwaliteiten die mensen bezitten in plaats van het denken vanuit risico's.

Dit beleidsplan is gebaseerd op de gedachte dat het overgrote deel van onze inwoners prima in staat is eigen verantwoordelijkheid te dragen en te nemen. En dat zij dit ook willen. Wij als lokale overheid moeten daar veel meer gebruik van maken. Wij willen de eigen verantwoordelijkheid van mensen benutten en ontwikkelen. Eigen kracht eerst dus!

Waar dat (nog) niet lukt, worden inwoners ondersteund, waarbij de ondersteuning zoveel mogelijk is gericht op het terug in eigen kracht brengen van inwoners en het versterken van sociale cohesie. De gemeente zorgt voor een vangnet in de vorm van ondersteuning op maat.

Een belangrijk aspect in het nieuwe beleid is het (door)ontwikkelen van de kracht van de samenleving. Mensen moeten zich (weer) ook verantwoordelijk voelen voor elkaar en bij elkaar terecht kunnen met vragen en ondersteuningsbehoeften. Hiervoor zijn sociale cohesie en onderlinge betrokkenheid voorwaarden. Hoewel Baarle-Nassau een hechte sociale structuur kent, blijkt dat een geslotenheid en behoefte aan privacy en anonimiteit ertoe leidt dat inwoners slechts beperkt gebruik maken van die sociale structuur. De inzet van de gemeente dient erop te zijn gericht meer openheid en onderlinge betrokkenheid te creëren.

De betrokkenheid van inwoners en professionals tijdens de themabijeenkomsten, die ten behoeve van het opstellen van dit beleidsplan zijn georganiseerd, toont aan dat het mogelijk moet zijn deze omslag in Baarle-Nassau te maken.

Het kiezen voor eigen kracht eerst vraagt ook een andere rol van ons als lokale overheid. Het houdt in dat de gemeente niet meer voorschrijft wat goed of fout is, maar deze afweging overlaat aan de burger zelf en de gemeenschap als geheel. Het houdt in dat de gemeente individuele burgers, verenigingen, organisaties en instellingen ruimte biedt om vanuit hun eigen kracht en deskundigheid keuzes te maken en invulling te geven aan ondersteuningsvragen. Oftewel een kanteling van het aanbieden van producten naar het centraal stellen van de vragen en behoeften van inwoners. Als we deze gedachtegang doorvoeren, betekent dat mogelijk dat burgers (en groepen burgers, dorpen, buurtverenigingen, etc.) ook zelf over de budgetten zouden moeten kunnen beschikken en dat de gemeente nauwelijks nog collectieve voorzieningen beschikbaar stelt. De burger bepaalt immers zoveel mogelijk zelf wat hij wanneer nodig heeft en welke ondersteuning daarbij past. De vraag is of het op dit moment haalbaar en wenselijk is de visie achter dit beleidsplan op alle onderdelen zo ver door te voeren.

In deze notitie is ervoor gekozen ruimte te bieden voor nuances: de samenleving verandert niet ineens omdat de gemeente een nieuwe koers inzet in het lokaal sociaal beleid. Sterker nog, het is de vraag in hoeverre we daar, als lokale overheid, directe invloed op hebben.

Daarnaast zullen we ook als gemeente moeten wennen aan onze nieuwe rol. Door meer ruimte en vertrouwen te bieden en meer afstand te nemen, verliezen we mogelijk grip op risico's. De ervaringen de afgelopen jaren heeft echter ook geleerd dat een sterk door de overheid gestuurd systeem met allerlei controle- en verantwoordingsafspraken, niet kon voorkomen dat er incidenten waren. Het spanningsveld tussen het echt denken en werken vanuit eigen kracht enerzijds, en het grip willen houden op risico's (inhoudelijk en financieel) anderzijds dient voor de gemeente ook nader uitgekristalliseerd te worden.

Daarom kiezen we in dit beleidsplan voor het aansluiten bij de maatschappelijke behoeften in Baarle-Nassau en de verantwoordelijkheidsoverdracht, die daar op dit moment bij past.

Concreet houdt dit in dat de gemeente in dit beleidsplan een aantal wijzigingen doorvoert ten opzichte van de voorgaande periode.

Beleidsmatige koerswijzigingen: we sturen en geven richting aan het totale beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, gezondheid, sport, kunst en cultuur en onderwijs op grond van één integrale beleidsvisie. In deze visie staat het wegnemen van drempels voor participatie en het versterken van eigen kracht en van de kracht van de samenleving centraal. Ondersteuning op maat is als vangnet beschikbaar.

Werkinhoudelijke koerswijzigingen: met dit beleidsplan heeft de gemeente de richting van het integrale welzijnsbeleid voor de komende jaren bepaald (het antwoord op de vraag wat we willen bereiken). Het beantwoorden van de "hoe vraag" zal zoveel mogelijk worden overgelaten aan burgers, verenigingen, organisaties en instellingen zelf. We willen hun kennis en expertise benutten. De gemeente zal wel randvoorwaarden aangeven, bijvoorbeeld vanuit financieel perspectief. Een uitzondering op de bovenstaande werkwijze vormen onderdelen van het beleid waarop de gemeente een regierol wil en/of (wettelijk) moet vervullen. Op deze onderdelen zullen uitvoeringsplannen nog nader richting moeten geven aan de wijze waarop we de in dit beleidsplan benoemde doelstellingen en speerpunten willen realiseren.

Een andere manier van verantwoorden, monitoren en meten: het werken vanuit het principe van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid eerst vraagt om een andere manier van omgaan met verantwoorden, monitoren en meten van beleidsresultaten. We stellen vertrouwen in het zelfoplossend vermogen van inwoners en in de deskundigheid van professionals en passen de wijze waarop subsidies verantwoord moeten worden en de wijze waarop we de beleidseffecten monitoren hierop aan.

Financiële consequenties

Voorafgaand aan het opstellen van dit beleidsplan was het financiële kader al deels bepaald. Een groot gedeelte van de doelstellingen en speerpunten in deze notitie willen we immers realiseren middels het verstrekken van subsidies aan derden. Het totale beschikbare jaarlijkse subsidiebudget voor de periode 2014-2018 is in de meerjarenbegroting vastgesteld op € 626.873. Hierin is de taakstellende bezuiniging op het welzijnssubsidiebeleid meegenomen. Dat betekent dat in 2014 € 27.441 minder beschikbaar is voor welzijnssubsidies dan in 2013.

Op langere termijn zou het inzetten op eigen kracht en verantwoordelijkheid en op de kracht van de samenleving zou moeten leiden tot een verminderd beroep op dure, individuele en specialistische voorzieningen.

Daarnaast wordt in deze beleidsnotitie ook uitgegaan van een financiële eigen verantwoordelijkheid van inwoners. Minder algemene voorzieningen zullen kosteloos door de gemeente beschikbaar gesteld. We willen de beschikbare middelen van de gemeente inzetten, waar ze het hardste nodig zijn. Op deze manier wordt de taakstellende bezuiniging op het subsidiebudget gerealiseerd. In bijlage 3 zijn de totale benodigde middelen ten behoeve van de uitvoering van dit beleidsplan in beeld gebracht.

Voor individuele verenigingen, organisaties en instellingen kan dit beleidsplan financiële consequenties hebben. We willen komen tot een efficiënte inzet van middelen, waarbij – meer dan voorheen – er sprake is van samenhang tussen visie, doelstellingen, resultaten en kosten. We stappen af van het subsidiëren van voorzieningen op basis van opgebouwde "historische rechten". Dit betekent dat huidige subsidierelaties vanaf 2014 alleen voor subsidie in aanmerking zullen komen, wanneer hun inzet bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen in deze beleidsnota. En dat bij ongewenste overlap in het aanbod er keuzes gemaakt zullen worden gebaseerd op de mate waarin het aanbod bijdraagt aan de realisatie van de doelen en de kosten van het aanbod. De subsidieverordening en –beleidsregels zullen hierop worden aangepast.

Onze bestaande subsidierelaties zijn hierover al geïnformeerd. Wanneer het een en ander leidt tot onaanvaardbare financiële consequenties voor subsidierelaties, zal naar een passende oplossing worden gezocht.

Door kritisch te beoordelen in hoeverre bestaande subsidies bijdragen aan de doelstellingen in dit beleidsplan ontstaat er mogelijk ook ruimte voor nieuwe initiatieven en zicht op mogelijke hiaten in het bestaande aanbod. Het aanbod staat immers niet meer centraal, maar de vraag en behoefte van onze inwoners.

Vervolg

Een aantal geformuleerde speerpunten en aandachtspunten hebben een verdere uitwerking nodig, die niet meer past in een kaderstellend plan zoals dit beleidsplan. In bijlage 2 bij deze notitie wordt inzicht gegeven in de vervolgacties, die volgen uit dit beleidsplan.